

соответствует существующим в обществе стандартам и объективным требованиям.

Профессионализм учителя включает в себя, помимо разносторонних знаний, умений и навыков, такие важные составляющие, как опыт и профессионально значимые личностные качества творческого плана.

Много учителей Воскресных школ сталкиваются с одной проблемой. Дело в том, что начав ходить в Воскресную школу, дети часто ее не заканчивают. Эта проблема актуальна и болезненна для многих ЦПШ. В конструктивном диалоге учителя искали ответ на этот сложный и очень важный вопрос.

Ключевые слова: профессионализм, воскресные школы, диалог, профессиональная деятельность, православное воспитание.

Стаття надійшла до редакційної колегії 18.11.2016

УДК: 372.02.14

*Москальова Л.Ю., Мільчевська Г.С., Очкаленко К. В.
м. Мелітополь, Україна*

ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ ДИТИНИ У ДІАЛОЗІ ІЗ ІНШОЮ ЛЮДИНОЮ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

В умовах розбудови українського суспільства потреба духовного становлення особистості набуває особливої ваги. Сучасне суспільство потребує виховання такого підростаючого покоління, які будуть виявляти здатність до творчого мислення, володіти досвідом творчості, жити із іншими людьми у мирному співжитті. Багато вчених, розмірковуючи над умовами проживання людини у сучасному суспільстві, характеризують їх як мінливі, що вимагають швидкості реагування на різні події, варіативності у прийнятті рішень та здійсненні вчинків. Особливу роль для людини в сучасних умовах відіграє співтворчість, яке народжується у діалозі із іншою людиною.

Дитині властиве прагне виражати власні думки, враження, почуття, емоції, досвід. Процес сприйняття зовнішнього середовища через результат дій із зображальними матеріалами сприяє отриманню задоволення від своєї діяльності. Дитина хоче не лише творити, але і бути зрозумілою, схваленою і прийнятою іншими. Важливою умовою правильного сприйняття дитячої творчості є розуміння мотивів цієї діяльності. Продукт дитячої творчості обов'язково обговорюється у діалозі з вихователем, батьками для правильного оцінювання результатів художньої діяльності. У будь-якому разі педагог має схвалити самостійність дитини, її творчі пошуки і знахідки, оригінальність і своєрідність світобачення, ініціативність, старанність та бажання приємно здивувати дорослого.

Прагнення людини до творчості ззовні не нав'язане. Воно є внутрішнім імпульсом, що виходить із потреби в самореалізації та перетворенні дійсності. У тому разі, якщо дана потреба знаходить вираження і творчих актах, людина відчуває емоційне піднесення, гармонійність життя у світі. У цьому світі можна зауважити, що потенціал спільної діяльності для формування художньо-продуктивної компетенції полягає у можливості взаємозбагачення суб'єктного творчого досвіду дітей і появи оригінальних продуктів спільної діяльності. У даному випадку ситуація спільної діяльності може розглядатися як: 1) ситуація спільного спілкування із іншою людиною, яка має інший кут зору на ту або іншу проблему; 2) ситуація творчої співпраці і можливості для дитини орієнтуватися на різні приклади творчості у соціокультурному просторі, що насичується оточуючими.

Зазначимо, що актуальність проблеми розвитку художньо-продуктивної компетенції дитини у діалозі із іншою людиною визначається нинішнім станом дошкільної (допочаткової) освіти, яка здійснюється відповідно до таких міжнародних та національних документів, як Конвенція про права дитини, Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти та інші законодавчі джерела.

У Листі МОН України «Щодо визначення рівня розвитку дитини старшого дошкільного віку за допомогою кваліметричної моделі» (від 06.11.2015 № 1/9-535) художньо-продуктивну компетенцію визначено як критерій для оцінювання предметно-практичної діяльності та художньо-

естетичного розвитку дитини, які визнаються одним з факторів розвитку дитини старшого дошкільного віку [4, с. 7].

Також, згідно із Базовим компонентом дошкільної освіти, дитина має реалізовувати власну здатність до насолоди мистецтвом, пізнавати образну специфічність мистецтва і дотичну йому інформацію. Важливо, щоби дитина старшого дошкільного віку навчилася переймати духовний потенціал мистецького твору у власний досвід, виховувати в собі риси улюблених персонажів. Також до розвитку художньо-продуктивної компетенції дитині слід оволодіти комунікативними навичками спілкування з приводу змісту і краси твору, його засобів. При цьому дитина має із задоволенням наслідувати мистецькі зразки – образотворчі, музичні, танцювальні, театральні, літературні, охоче інтегрувати в творчих завданнях власні інтереси, уподобання, цінності, набутий мистецький досвід діяльності сприйняття і відтворення прекрасного (уміння, навички). Під час мистецької творчої діяльності показником розвинутої художньо-продуктивної компетенції є випромінювання дитиною благополуччя, наявність навичок рефлексії стосовно власного мистецького досвіду, прояви художньої активності як складової особистісної культури [1, с. 21-22]. Тому значна частина роботи вихователя пред'являє досить високі вимоги до рівня розвитку художньо-продуктивної компетенції і потребує ефективних діагностичних та розвивальних методик.

Творчість старших дошкільників, стверджує Г. М. Белькова, є природним супутником їхнього розвитку, але для його ефективності потрібне створення спеціальних умов, серед яких: здійснення діагностики, заснованої на виявленні суб'єктного досвіду дитини і особливостей його творчого мислення; стимулювання розвитку у старших дошкільників прагнення до сприйняття, взаєморозумінню і діалогу один з одним; спеціальний відбір змісту дитячої діяльності, що враховує рівень самостійності та ініціативності дітей; використання проблемних освітніх ситуацій соціальної спрямованості як провідної форми організації взаємодії з дітьми; особливий характер взаємодії педагогів і дітей, орієнтований на підтримку самостійності та ініціативи старших дошкільнят; методичне забезпечення учасників педагогічного процесу, що передбачає розробку індивідуальних освітніх маршрутів дітей [2, с. 11]. Деяким аспектам розвитку художньо-продуктивної компетенції старших дошкільників присвячено статті Н. Канищевої, І. Карабасевої, А. Шевчук та ін. де автори пропонують художньо-продуктивну компетенцію формувати

різними засобами [5; 6; 9]; окремі методичні рекомендації, що розроблені колективом експериментального закладу [8] тощо.

В цілому ознайомлення із останніми роботами доводить, що дана проблематика розроблена на недостатньому рівні, адже у більшості наукових праць спостерігається підміна поняття «художньо-продуктивна компетенція» поняттям «художньо-естетична компетенція»; недостатньо осмислено, як на наш погляд, є діалогова комунікація у даному напрямку діяльності, потребує розробки та подальшого удосконалення педагогічний супровід даного процесу.

Розглядаючи поняття «художньо-продуктивна компетенція» слід розкрити його зміст. Так, поняття «компетенція» – один з термінів, що з'явився у дошкільній освіті не так давно. Дане поняття іноді підмінюється поняттям «компетентність», не враховуючи при цьому їх різний зміст. Так, «компетентність» розглядається у багатьох працях як своєрідна альтернатива традиційним знанням, умінням, навичкам. Поняття «компетентність» закладено у компетентністний підхід, який на методологічному рівні проголошується як один з найважливіших для модернізації змісту освіти. Даний підхід передбачає не лише засвоєння знань, умінь та навичок, але й особистісний розвиток, розкриття пізнавальних і творчих здібностей людини тощо. Зазначимо, що поняття «компетенція» означає відчужену від суб'єкта, наперед задану соціальну норму (вимогу) до освітньої підготовки людини, необхідна для її якісної продуктивної діяльності в певній сфері, тобто соціально закріплений результат [3, с. 409]. Також поняття «компетенція» у сучасних наукових джерелах ототожнюється з колом питань, в яких людина добре обізнана.

У сфері художньо-продуктивної діяльності старшого дошкільника поняття «художньо-продуктивна компетенція» визначається як результат змісту освіти, що у комплексній освітній програмі «Світ дитинства» виявляється таким чином: «Сприймає мистецький твір із позиції краси, вирізняє його як естетичний. Виявляє себе емоційно сприйнятливим та естетично чуйним поціновувачем, слухачем, глядачем, виконавцем; емоційно-ціннісно ставиться до проявів естетичного в житті. Реалізує здатність насолоджуватися мистецтвом, пізнавати образну специфічність мистецтва і дотичну інформацію. Переймає духовний потенціал мистецького твору у власний досвід. Охоче інтегрує у творчих завданнях власні інтереси, уподобання, цінності, набутий мистецький досвід

діяльності, сприймання і відтворення прекрасного (вміння, навички), виявляє художню активність як складник особистісної культури» [7, с. 161].

Гостра проблема у процесі розвитку художньо-продуктивної компетенції старшого дошкільника виникає в зв'язку з тим, що суспільство, з одного боку, виявляє схильність у абсолютизації індивідуалізму, конкуренції, а також деякого відчуження людей один від одного. Із іншого боку, існують нагальні потреби спільного вирішення багатьох проблем, що стосується і художньо-продуктивної діяльності. У роботі в групі дошкільнят ці проблеми яскраво проявляються і вихователю слід показувати, що багато різних проблем неможливо вирішити поодиночі, без включення творчих сил оточуючих – сім'ї, друзів та інших людей, завдяки яким має відбуватися розвиток матеріальної та нематеріальної культури. Отже, вихователь під час розвитку у дітей художньо-продуктивної компетенції намагається організувати спільну творчу діяльність старших дошкільників, що включає в себе елементи пошуку, спільне прийняття рішень, спільне знаходження різних способів дій, розвиток вмінь бачити проблему з різних точок зору, знаходити своє місце в спільній творчій справі, відстоювати власні погляди, а також таких соціальних вмінь, як вміння домовлятися, поступатися, толерантно визнавати у діалозі всіх партнерів як повноправних учасників спільної творчої діяльності тощо.

Вважаємо, що для розвитку художньо-продуктивної компетенції старшого дошкільника необхідний педагогічний супровід, до якого відноситься: проектування успішних досягнень художньо-продуктивної діяльності дітей із урахуванням їхніх здібностей і досвіду; розробка та реалізація індивідуальних освітніх маршрутів; урахування варіативності результатів розвитку дитячої творчості.

Список літератури: 1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богущ А. М., Бельська Г. В. та ін. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://lozdnz9.myl.ru/bazovij_komponent_doshkilnoj_i_osviti_ukrajini-nova.pdf 2. Белькова А. Н. Развитие творчества старших дошкольников в совместной деятельности : Дисс. ... канд. пед. н. [спец. 13.00.02] / Белькова Анна Николаевна. – СПб: РГПУ, 2012. – 273 с. 3. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України, гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. 4. Лист МОН України від

06.11.2015 № 1/9-535 «Щодо визначення рівня розвитку дитини старшого дошкільного віку за допомогою кваліметричної моделі» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4586-5>. 5. Канищева Н. С. Формування художньо-продуктивної компетенції у старших дошкільників засобами музичного мистецтва / Н.С. Канищева // Формування освітніх компетенцій дитини: проблеми, розвиток, супровід: збірник матеріалів II Всеукраїнського науково-методичного семінару для науковців, практичних працівників та студентів (27 березня 2014 року) / [гол. ред. І. П. Рогольська-Яблонська та ін.]. – Умань: АЛМІ, 2014. – С. 37-38. 6. Карабаєва І. Визначаємо особливості індивідуального розвитку старших дошкільників під час експрес-діагностики / І. Карабаєва // Вихователь-методист дошкільного закладу : Щомісячний спеціалізований журнал. – 2016. – № 5. – С. 56-65. 7. Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів / упоряд.: О. М. Байер, Л. В. Батліна, А. М. Богуш та ін.; наук. керівник акад. А. М. Богуш; за заг. ред. Л. В. Батліної. — Тернопіль : Мандрівець, 2015. — 200 с. 8. Формування художньо-продуктивної компетенції дітей дошкільного віку: методичний посібник / упоряд. Т. М. Корж, М. Д. Нельзіна, А. М. Батуринець; КВНЗ КОР "Академія неперервної освіти". – Біла Церква : КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2016. – 113 с. 9. Шевчук А. Творче освоєння дитиною світу культури / А. Шевчук // Вихователь-методист дошкіль. закл. : щомісяч. спеціаліз. журн. – 2012. – № 12. – С. 4-10.

Bibliography (transliterated): 1. Bazovyj komponent doshkil'noyi osvity / Naukovy'j kerivny'k: A. M. Bogush, dijsny'j chlen NAPN Ukrayiny', prof., d-r ped. nauk.; Avt. kol-v: Bogush A. M., Byelyen'ka G. V. ta in. – [Elektronny'j resurs]. – Rezhy'm dostupu: http://lozdnz9.my1.ru/bazovij_komponent_doshkilnoji_osviti_ukrajini-nova.pdf 2. Bel'kova A. N. Razvy'ty'e tvorchestva starshy'x doshkol'ny'kov v sovmestnoj deyatel'nosti : Dy'ss. ... kand. ped. n. [specz. 13.00.02] / Bel'kova Anna Ny'kolaevna. – SPb: RGPU, 2012. – 273 s. 3. Ency'klopediya osvity' / Akademiya pedagogichny'x nauk Ukrayiny', gol. red. V. G. Kremen'. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s. 4. Ly'st MON Ukrayiny' vid 06.11.2015 # 1/9-535 «Shhodo vy`znachennya rivnya rozvy'tku dy'ty'ny` starshogo doshkil'nogo viku za dopomogoyu kvalimetry'chnoyi modeli» – [Elektronny'j resurs]. – Rezhy'm dostupu: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4586-5>. 5. Kanishheva N. S. Formuvannya xudozhn'o-produkty'vnoyi kompetencyi u

starshy`x doshkil`ny`kiv zasobamy` muzy`chnogo my`stecztva / N.S. Kanishheva // Formuvannya osvitnix kompetencij dy`ty`ny`problemny`, rozvy`tok, suprovid: zbirny`k materialiv II Vseukrayins`kogo naukovometody`chnogo seminaru dlya naukovciv, prakty`chny`x pracivny`kiv ta studentiv (27 bereznya 2014 roku) / [gol. red. I. P. Rogal`s`ka-Yablons`ka ta in.]. – Uman`: ALMI, 2014. – S. 37-38. 6. Karabayeveva I. Vy`znachayemo osobly`vosti indy`vidual`nogo rozvy`tku starshy`x doshkil`ny`kiv pid chas ekspres`diagnosty`ky` / I. Karabayeveva // Vy`xovatel`-metody`st doshkil`nogo zakladu : Shhomisyachny`j specializovany`j zhurnal. – 2016. – № 5. – S. 56-65. 7. Svit dy`ty`nstva: kompleksna osvitnya programa dlya doshkil`ny`x navchal`ny`x zakladiv / uporyad.: O. M. Bajyer, L. V. Batlina, A. M. Bogush ta in.; nauk, kerivny`k akad. A. M. Bogush; za zag. red. L. V. Batlinoyi. — Ternopil` : Mandrivecz`, 2015. — 200 s. 8. Formuvannya xudozhn`o`produkty`vnoyi kompetenciyi ditej doshkil`nogo viku: metody`chny`j posibny`k / uporyad. T. M. Korzh, M. D. Nel`zina, A. M. Batury`necz`; KVNZ KOR "Akademiya neperervnoyi osvity`". – Bila Cerква : KVNZ KOR «Akademiya neperervnoyi osvity`», 2016. – 113 c. 9. Shevchuk A. Tvorche osvoyennya dy`ty`noyu svitu kul`tury` / A. Shevchuk // Vy`xovatel`-metody`st doshkil. zakl. : shhomisyach. specializ. zhurn. – 2012. – № 12. – S. 4-10.

Л.Ю. Москальова, Г.С. Мільчевська, К. В. Очкаленко

ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ ДИТИНИ У ДІАЛОЗІ ІЗ ІНШОЮ ЛЮДИНОЮ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

У статті розкрито сутність поняття «художньо-продуктивна компетенція», а також питання, пов'язані із діалогічною взаємодією дитини із іншою людиною у процесі художньо-продуктивної діяльності у контексті компетентнісного підходу. Доведено необхідність упровадження в практику дошкільної (допочаткової) освіти спеціальних умов, що розвивають творчість дитини у діалозі із іншою людиною. У статті наголошується на важливості формування художньо-продуктивної компетенції для старших дошкільників, що є передумовою духовного становлення особистості, розвитку толерантності по відношенню до поглядів і думок інших людей.

Ключові слова: діалогічність, духовність, компетентнісний підхід, художньо-продуктивна компетенція, педагогічний супровід, дошкільна (допочаткова) освіта

L. Moskalyova, G. Milchevskaya, K. Ochkalenko

ART AND PRODUCTIVE COMPETENCE OF THE CHILD IN
THE DIALOGUE WITH ANOTHER PERSON AS A RESULT OF
PERSONALITY SPIRITUAL FORMATION

The article analyzes the essence of the of "artistic and productive competence" concept, focus on issues related to child dialogic interaction with another human being in the process of artistic and productive activity in line with the competence approach. The necessity of putting into practice preschool special conditions affecting the development of children's creativity in the dialogue with the other person. Also the article is emphasizes the importance of the formation of of the senior preschool children's artistic and productive competence, which is a prerequisite for the spiritual formation of the person, the development of tolerance in relation to the views and opinions of others.

Keywords: dialogical, spirituality, competence approach, artistic and productive competence, educational support, preschool education

Л.Ю. Москалева, Г.С. Мильчевская, К.В. Очкаленко

ХУДОЖЕСТВЕННО-ПРОДУКТИВНАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ
РЕБЕНКА В ДИАЛОГЕ С ДРУГИМ ЧЕЛОВЕКОМ КАК РЕЗУЛЬТАТ
ДУХОВНОГО СТАНОВЛЕНИЯ ЛИЧНОСТИ

В статье анализируется сущность понятия «художественно-продуктивная компетенция», раскрываются вопросы, связанные с диалогическим взаимодействием ребенка с другим человеком в процессе художественно-продуктивной деятельности в русле компетентностного подхода. Доказана необходимость внедрения в практику дошкольного образования специальных условий, влияющих на развитие творчества ребенка в диалоге с другим человеком. В статье подчеркивается важность формирования художественно-продуктивной компетенции старших

дошкольників, що являється передумовою для духовного становлення особистості, розвитку толерантності по відношенню до поглядів і думок інших людей.

Ключевые слова: диалогичность, духовность, компетентностный подход, художественно-продуктивная компетенция, педагогическое сопровождение, дошкольное образование

Стаття надійшла до редакційної колегії 18.11.2016

УДК 261.7

*Троїцька О.М., Тараненко Г.Г.
м. Мелітополь, Україна*

ТЕХНОЛОГІЇ ДИСКУРСІВ У РЕЛІГІЙНОМУ ДІАЛОЗІ: ПОШУК ПОРОЗУМІННЯ

Сучасна вища освіта, акцентуючи увагу на процесі становлення інноваційної особистості, здатної вибудувати відносини зі світом на основі власних відкриттів та способів, а також на формуванні готовності особистості до різноманітної практичної діяльності, здійснює на різних напрямках функціонування полікультурної освіти особистісно орієнтоване навчання і виховання й залишається універсальним способом збереження та розвитку культури, відтворення духовно-практичного досвіду поколінь в особистісному світі людини.

Майбутній фахівець, який здобуває професійну освіту, зокрема технічну, має бути готовим увійти до взаємозалежного світу, що формується як єдиний простір наближення однієї культури до іншої, як інтеграції культур із одночасним збереженням ідентичностей та їх духовним збагаченням знаннями, вміннями, навичками культурного спілкування. Діалог як пошук смислів буття і розуміння стає у такій освіті найважливішим механізмом реалізації життєво важливих культурно-освітніх стратегій.

Сучасний вищий навчальний заклад, що має бути полікультурним простором, у якому діалоговий параметр навчально-виховної пізнавальної діяльності уможливорює активізацію творчої самореалізації студентів, їх